

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira	Pvm/Datum/Date 4.4.2017	Dnro/Dnr/DNo 1952/0004/2017
--------------------------------------	----------------------------	--------------------------------

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

00102 EDUSKUNTA

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp)

EU:n maksajavirastotehtävien ja maamme eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Johdanto

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira kiittää mahdollisuudesta lausua maksajavirastotehtävien ja eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksessa.

Hallituksen esityksen mukaan maakuntien tehtäviksi on siirtymässä kuntayhtymistä ja kunnista ympäristöterveydenhuolto sisältäen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan, elintarvikevalvonnan ja julkiset eläinlääkintäpalvelut, terveydensuojelun ja tupakkavalvonnan. Aluehallintovirastoista siirtyisi pääosa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tehtävistä. ELY-keskuksista siirtyisivät maatalouden tuotantoposten valvonta, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta, täydentävien ehtojen valvonta sekä maataloustukien valvonta.

Evira pitää tärkeänä, että maakunnat huomioivat toiminnan organisoinnissa ympäristöterveydenhuollon välttämättömän yhteyden sekä terveydenhuoltoon että maaseudun palveluihin. Evira uskoo, että eri organisoimalleilla voidaan päästä hyvään lopputulokseen.

Maksajavirastotehtävien järjestäminen

Kaikki viljelijätukihallintoon kuuluvat, maakunnille siirrettäviksi esitetyt tehtävät ovat niin sanottuja maksajavirastotehtäviä, joiden hoitamisesta säädetään hyvin yksityiskohtaisesti jäsenvaltioissa suoraan sovellettavassa Euroopan unionin lainsäädännössä. Evira ja Maaseutuvirasto ovat osana maksajavirastoa onnistuneesti ohjanneet omilla sektoreillaan aluehallintoa maksajavirastotehtävien toimeenpanossa. Uusi yhdistetty virasto jatkaa samassa tehtävässä ohjaamalla maakuntia, jotta maksajavirastotehtävät suoritetaan maakunnissa vuodesta 2019 alkaen EU-lainsäädännön mukaisesti niin, että tuet maksetaan oikein, ja Suomi välttyy rahoitusoikaisuilta.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira	Pvm/Datum/Date 4.4.2017	Dnro/Dnr/DNo 1952/0004/2017
--------------------------------------	----------------------------	--------------------------------

Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen

Evira toteaa, että eläinlääkärit hoitavat yhteiskunnallisesti merkittäviä, myös kansanterveydelle ja -taloudelle tärkeitä tehtäviä. Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen tulee olemaan maakunnan tehtävä. Maakuntien on arvioitava huolellisesti, asiantuntevasti ja riittävän usein eläinlääkäripalveluiden määrä ja laatu sekä omien palveluiden mitoitus, ja reagoitava arvioinnin tuloksiin. Eläinlääkäripalvelulain luonnoksen mukaan Evira ohjaa ja valvoo koko maassa 2019 alkaen eläinlääkäripalvelujen järjestämistä.

Virkaeläinlääkäreitä tarvitaan jatkossakin tehtäviin, joissa käytetään julkista valtaa sekä myös päivystysaikaan antureiksi ja nopeisiin toimiin kykeneväksi reserviksi tarttuvan eläintaudin tai zoonoosin epäily- tai esiintymistilanteessa. Eviran näkemyksen mukaan maakunnat tulisi velvoittaa järjestämään virkapäivystys muidenkin kuin helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien torjunnan varalta: virka-ajan ulkopuolelle hoidettavaksi osuu usein eläinten sisämarkkinaliikenteeseen tai vientiin liittyviä tehtäviä sekä eläinsuojeluasioita. Jos eläinlääkärien tehtäviä siirretään yksityisille, sopimuksissa tulee huomioida myös valmius- ja varautumistehtävät sekä päivystys, ja silti säilytettävä riittävä viranomaisjärjestelmä.

Eviran tietoon on tullut Kilpailu- ja kuluttajaviraston alustava tulkinta, jonka mukaan maakuntien tulisi yhtiöittää tai yksityistää eläinlääkäripalvelut. Jo nykyisen eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on huomioitava omien eläinlääkäripalveluiden mitoituksessaan yksityinen palveluntuotanto eikä peruseläinlääkäripalvelua tarvitse järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten niiltä osin kuin palvelua on muuten alueella saatavilla. Eviran näkemyksen mukaan tämä huomiointivelvoite riittää tehtävän siirtyessä maakuntaan. Evira kiinnittää huomiota siihen, ettei kilpailulain mukaan vaatimusta markkinaneutraliteetista tarvitse noudattaa, jos menettely tai toiminnan rakenne seuraa välittömästi lainsäädännöstä taikka jos soveltaminen estäisi merkittävän kansalaisten hyvinvointiin, turvallisuuteen tai muuhun sellaiseen yleiseen etuun liittyvän tehtävän hoitamisen. Evira katsoo, että eläintautien, zoonoosien ja mikrobilääkeresistenssin torjunta ja kiireisen eläinlääkäriavun varmistaminen myös harvaan asutuilla alueilla ovat tällaisia kansalaisten hyvinvointiin, turvallisuuteen ja muuhun yleiseen etuun liittyviä tehtäviä.

Evira pitää tärkeänä, että riittävät eläinlääkäripalvelut ja viranomaisvalvonta säilyvät maakunnissa tukemassa eläinten ja ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinkeinon toimintaedellytyksiä. Eviran näkemyksen mukaan tarvitaan sekä 1) vahva julkinen virkoihin perustuva eläinlääkintähuoltojärjestelmä, jonka osana ovat peruseläinlääkäripalvelut ja 24/7 päivystys koko maassa, että 2) sitä täydentävä ja tukeva, laadukas, vastuullinen ja osin erikoisosaamiseen nojaava yksityinen tuotanto.

Paula Kinnunen
Johtaja, Eläinten terveys ja hyvinvointi